

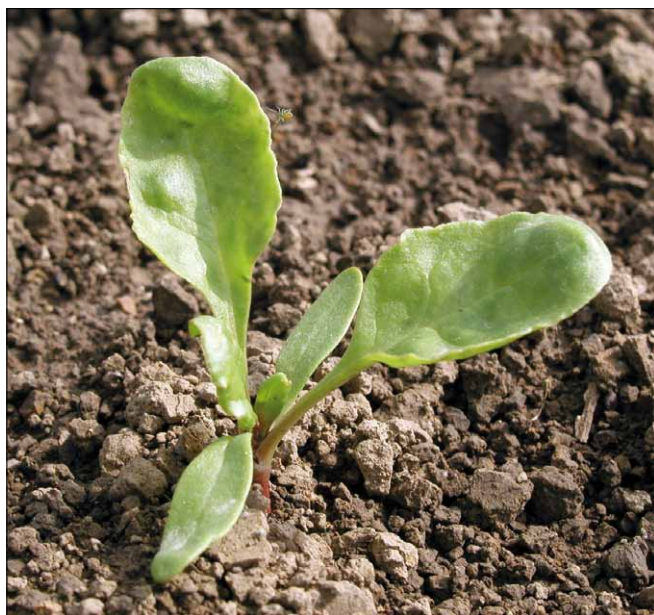
Před sezonou 2016/2017

BEFORE 2016/2017 SEASON

Letošní osev pro kampaň 2016/2017 bude zřejmě ve znamení lehké netrpělivosti, ať už po stránce agronomické nebo ekonomické. Poslední dva roky jsme si zvykli na počátek osevu v rozmezí 8. až 15. 3., rok 2016 s ohledem na půdní vlhkost v povrchových vrstvách a výzrálost ornice bude o něco pomalejší. I když se povede časně jarní vláčení pro otevření půdy před finální předseťovou přípravou kompaktory, bude limitem teplota půdy, aby cukrovka mohla dobře a rychle klíčit a vzejít. Potřebné jsou teploty půdy v hloubce výsevu alespoň kolem 6 °C a tomu chladná a často i mrazivá březnová rána nenapomáhají. Předpovědi se navíc často velmi razantně mění a není tak jistota stabilnější teplejší periody po zasetí (v polovině března, kdy je psán tento text). Čekat s výsevem ale nelze příliš dlouho, protože na druhé straně existuje riziko přeschnutí povrchové vrstvy. Navíc opoždění ve výsevu přináší pokles výnosů. Pokusy Řepečského institutu ukazují, že rané setí (cca o 10–14 dní) nám může přinést navýšení výnosu o 10–15 t.ha⁻¹, na takové navýšení výnosu na podzim během kampaně pak čekáme 1–1,5 měsíce. Řepa musí maximálně využít nejdelších dnů v roce a v té době je třeba mít porosty maximálně zapojené, hlavně díky včasnému založení.

Řepečský rok 2015/16 v Evropě

Loňský rok byl opět atypický, charakterizovaný nejen v ČR silnými letními přísušky v kombinaci s vysokými teplotami, což cukrovce nenapomohlo v dosažení uspokojivých výnosů. V Čechách meziroční pokles výnosů představoval zhruba 10 t.ha⁻¹ při standardní cukernatosti 16 %, dostali jsme se tak pod pětileté průměry. U některých pěstitelů to znamenalo i nedodání smluvního množství cukrovky, ale rok 2015 byl ve znamení uplatnění možností vyšší moci. V takto krizových ročnících

je důležitá úzká vzájemná komunikace mezi pěstiteli a agronomy cukrovarů i přesný monitoring a predikce stavu.

Pokles výnosů zaznamenaly v kampani 2015/2016 i ostatní země v Evropě. Ve Francii bylo dosaženo výnosu 86 t.ha⁻¹ standardní řepy (při cukernatosti 16 %), což je meziroční pokles o 15 t.ha⁻¹, sousedé v Německu se mohou chlubit 78 t.ha⁻¹ a v Rakousku 67 t.ha⁻¹, nižšího výnosu 58 t.ha⁻¹ bylo dosaženo i na Slovensku a v Polsku 60 t.ha⁻¹, vše při standardní cukernatosti 16 %. Celkovému výnosu napomohly vyšší cukernatosti. ČR s cukernatostí 18,2–18,3 % obsadila ve statistice CIBE za loňskou kampaň 2. až 3. místo společně s Dánskem (cukernatost 18,3 %). Lepší bylo jen Švýcarsko s cukernatostí 18,9 %, všechny ostatní země docílily cukernatosti pod 18 %, zpravidla v rozmezí 16,5–17,5 %.

To, že cukrovce nesevďčí ani přílišná vlhko a chladno, potvrdili kolegové z Finska, kdy zde byl vlivem těchto faktorů v roce 2015 dosažen výnos pouze 32,4 t.ha⁻¹ s cukernatostí 16,3 %; udržení řepečství je pak možné jen díky dotacím.

Pokud by bylo možné pěstovat cukrovku pod závlahami, pomohlo by to stabilizaci velmi vysokých výnosů, ve Španělsku takto vloni docílili 100 t.ha⁻¹ s cukernatostí 17,7 %, po přepočtu na standardní jakost 110,6 t.ha⁻¹ a výnos bílého cukru 12,4 t.ha⁻¹.

Kompenzace za sucho pěstitelům řepy od MZE

V souvislosti se suchým rokem 2015 jsou v řešení možné závlahy pro cukrovku a dotace do těchto závlah. Důležité bude také přímé odškodnění těch pěstitelů, kteří měli výnos řepy o alespoň 30 % menší oproti víceletému průměru. Jako víceletý průměr lze brát průměr posledních 5 let s vyřazením extrémů, aby pro průměr zbyly minimálně 3 ročníky. V tomto případě pak kompenzace bude 10 % celkových nákladů, které vykazuje ÚZEI na úrovni cca 62 000 Kč.ha⁻¹. Pokud by byl propad oproti víceletému průměru dokonce 40 % a větší, pak by se kompenzovalo 20 % celkových nákladů, tudíž přibližně dotace ve výši 12 500 Kč.ha⁻¹ cukrovky takto postižený suchem. Dobrou zprávou je, že vše se bude hodnotit v ekonomických ukazatelích jako kombinace výnosu a ceny. ČSÚ sice vykázal na poslední rok statisticky nejvyšší cenu cukrovky, což bohužel realitě neodpovídá, i když by si toto řepečí určitě přáli. Pěstitel však bude moci doložit své reálné realizační ceny v cukrovaru a reálné výnosy v posledních letech a v roce 2015, vše porovnat a zjistit, zda ekonomická újma oproti víceletému průměru byla do 30 % rozdílu (bez odškodnění) nebo nad 30 %, případně nad 40 %. Spolupráce s MZE je zde na velmi dobré úrovni a věcné připomínky ze strany pěstitelů byly akceptovány. Někteří pěstitelé cukrovky tak alespoň dosáhnou na možnou dotaci na sucho 2015. Aktuální informace pak budou zaslány pěstitelům a zveřejněny na webových stránkách.

Vize ekonomiky a ploch cukrovky pro rok 2016 a dále

Ekonomická situace v sektoru je velmi napjatá. Ceny cukru klesly k úrovni 415–430 EURO.t⁻¹, což nezajišťuje jakýkoliv další

Tab. I. Změny výměry cukrové řepy v evropských státech

Stát	Osevní plocha (ha)		Stát	Osevní plocha (ha)	
	2015	2016		2015	2016
BE	54 000	59 000	NL	58 579	72 000
CZ	57 500	60 000	AT	45 434	43 000
DK	24 800	30 000	PL	171 000	201 000
DE	288 819	290 000	RO	23 084	24 000
ES	37 000	37 000	SK	21 707	22 000
FR	350 000	370 000	FI	12 500	12 000
HR	24 000	24 000	SE	19 000	20 000
IT	30 039	34 000	UK	82 400	85 000
LT	12 330	15 000	CH	20 249	20 000
HU	14 885	15 000	TR	280 000	300 000

Pramen: CIBE

profit pěstitelů z dobrého prodeje cukru, který nyní opravdu dobrý není. V řadě členských zemí EU jsou kupní smlouvy či mezioborové dohody nastaveny tak, že pokud je cena cukru nižší nebo rovna 450 EURO.t⁻¹, je doplatek k minimální ceně nulový, i když referenční cena cukru činí 404 EURO.t⁻¹. Odborníci předpokládají, že špatné krizové období by nemuselo být záležitostí pouze roku 2015 a 2016 a je téměř jisté, že někteří nejslabší časem opět ze sektoru cukrovka-cukr odpadnou.

Zajímavé je, že odběratelé a uživatelé platí za cukr cukrovarům velmi nízké ceny, ale cena cukru pro běžného spotřebitele, konečného uživatele se příliš oproti roku 2015 nebo 2014 nezměnila. Není výjimkou koupit v maloobchodu krystal v rozmezí 18–20 Kč.kg⁻¹, což by odpovídalo ceně cukru 750 EURO.t⁻¹; při těchto cenách bonusy k minimální ceně dosahovaly až 18 EURO.t⁻¹ cukrovky. V zahraničí je stav obdobný, ceny např. v Rakousku se pohybují okolo 1,5 EURO.kg⁻¹ cukru krystalu. V řetězci by pak muselo intervenovat opět MZe a pokusit se stav usměrnit, ale z pohledu celoevropského je to dost složité.

I když je ekonomika sektoru značně neuspokojivá a pro řepáře jsou nyní velmi důležité a nezbytné dotace, v Evropě se předpokládá navyšování ploch cukrovky pro osev 2016 (tab. I.) a vyčkávání na zlom do volného trhu v září 2017. V rámci EU činila plocha osevu řepy v roce 2015 celkem 1 329 570 ha a v roce 2016 by to mělo být 1 381 000 ha. Pokud uvážíme všechny členské státy CIBE, vč. Švýcarska a Turecka, tak dojde k meziročnímu vzestupu z 1 629 819 ha na 1 701 000 ha. Navyšování ploch v ČR je předpokládáno na úrovni 2–7 %, což bude ze strany cukrovarů jistě přijato pozitivně.

Zachování dotací do cukrovky

Pro udržení pěstování cukrovky jsou naprosto nezbytné dotace v rámci citlivých komodit, které činí 450 mil. Kč (přibližně třetina z původní výše dotací pro cukrovku 1,2 mld. Kč). Dotace by určitě měly být zachovány nebo povýšeny, např. na úroveň Polska (400 EURO.ha⁻¹ cukrovky), pozitivní je jejich současné spravedlivé rozdělení na každý osetý hektar. Společně s MZe a ÚZEI o rentabilitě pěstování cukrovky stále a nyní s pochopením jednáme.

Jan Křováček, SPC Čech